

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

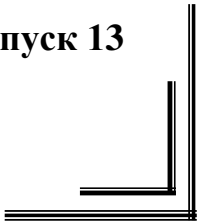

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробійов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

відповідальності у юнацькому віці має прямий зв'язок з прагненням до реалізації творчих можливостей, внесення змін в своє життя, а також з прагненням не підпадати під чужий вплив та зберігати власну індивідуальність. У своїй головній сутності вона кваліфікується як смислове утворення особистості, як загальний принцип співвіднесення (особистісної саморегуляції) мотивів, цілей та засобів життєдіяльності, що не зводяться до правил поведінки чи їх кодексу, не є конкретним мотивом або їх сукупністю. У тому чи іншому вигляді цей смисловий принцип специфічно реалізується в кожній конкретній ситуації життєвого простору людини.

Список використаних джерел:

1. Ковешникова О. Т. Сущностные характеристики гражданского самоопределения личности старшеклассника / О. Т. Ковешникова // Известия Волгоградского государственного педагогического университета. – Серия : Педагогические науки. – 2012. – № 7(71). – С. 66–69.
2. Савчин М. В. Вікова психологія : навч. посіб. / М. Савчин, Л. Василенко. – К. : Академвидав, 2009. – 360 с.
3. Мацефук Е. А. Процессуальные характеристики ценностного отношения к ответственности / Е. А. Мацефук // Электронный научно-образовательный журнал ВГСПУ "Грани познания. – 2013. – № 5 (25). – С. 106–112.
4. Лук'яненко В. В. Психологічні особливості становлення здатності до самоєфективності в юнацькому віці : дис. ... доктора психол. наук : 19.00.07 / Валентина Володимирівна Лук'яненко. – Національний педагогічний ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2011. – 269 с.
5. Зимняя И. А. Педагогическая психология / Ирина Алексеевна Зимняя. – М. : Логос, 2004. – 384 с.

УДК 159.942:159.923

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОСОМАТИЧНИХ ПРОЯВІВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ЕМОЦІЙНОЇ НАПРУГИ

Корчак Анжела, здобувач ОС «бакалавр», РДГУ

Керівник: Демчук О. О., кандидат психологічних наук, доцент

Історія психосоматики починається з психоаналітичної концепції З. Фрейда. Дослідженням психосоматичних явищ, загалом, займалися такі вчені як Ф Александер, А. Лоуен, В. Райх, М. Фельденкрайз, Г. Сельє, М. Е. Сандомірський, С. А. Кулаков і інші.

Вперше термін "психосоматика" був запропонований німецьким лікарем Іоганном Хайнротом в 1818 році.[4, с.229]

Психосоматика досліджує вплив емоцій на фізіологічні процеси і поведінкові реакції, пов'язані із захворюваннями, психологічні механізми, що впливають на фізіологічні функції. [1, с.218]

Психосоматика - це тілесний прояв емоцій (наслідком дисбалансу яких і стає психосоматичні хвороби) і відображення інших підсвідомих процесів, тілесний канал свідомо - підсвідомої комунікації. Взаємозв'язок тіла ("соми") і психіки завжди двосторонній. Зцілення від тілесних недуг може бути досягнуто лише шляхом опрацювання тих психологічних причин, що їх породили. Через тілесні прояви психологічних проблем можна прямим шляхом дійти до глибин підсвідомості.

На сьогодні, загально визнаним є наступне тлумачення: психосоматика – це напрям у медицині та психології, що займається вивченням впливу психологічних (переважно психогенних) факторів на виникнення і подальшу динаміку соматичних захворювань.[2, с.312]

Психосоматичний прояв - це підхід, що враховує різноманіття причин, що призвели до хвороби. Звідси різноманіття методів і технік, що дозволяють працювати з людиною цілісно.

В основі психосоматичних явищ, за З. Фрейдом лежать істерична конверсія та тривога. Конверсія є наслідком витіснення психічного збудження в соматичну, перенесенням психічного конфлікту та спробою розв'язати його через різні симптоми в ділянці тіла. Психосоматичне явище як еквівалент тривоги означає, що органічний симптом з'являється як результат відхилення соматичного збудження, якому заборонено в допуску до свідомості.

Ф. Дейч, продовжуючи психосоматичні ідеї Фрейда, сформулював концепцію «соматичної мови». Соматична мова – це вираз конфігурації потягів Id та механізмів захисту Ego, який проявляється в постійному конверсійному потоці.

Г. Шульц – Хенке вважав, що органіка є соматичним корелятом психічних процесів, замість того, щоб бути висловленою словами, проявляється у підкресленому функціонуванні органа.

П. Федерн вважав, що психосоматичний симптом має функцію позбавлення слабкого Я від перероблення події, яка викликала біль.[5, с.85]

Психосоматичні розлади – розлади функцій різних органів і систем, що виникають під впливом психотравмуючого фактора.

У найбільш розповсюдженому трактуванні для психосоматичних розладів характерним є визнання значимості психологічних факторів як у

виникненні, так і в посиленні чи послабленні соматичного (фізичного) захворювання .

Узагальнивши вище згадані теорії , можна зробити висновок про те, що в основі психосоматичного захворювання лежить реакція на емоційне переживання, що супроводжується функціональними змінами і патологічними порушеннями в органах.

Емоційна напруженість характеризується активацією різних функцій організму в зв'язку з конкретними вольовими актами, виконанням цілеспрямованої діяльності, підготовкою до неї, або ж очікуванням певної небезпеки. Стан емоційної напруги обумовлений сильною емоцією яка виникла в умовах складної значимої ситуації. [3, с.12]

На фізіологічному рівні емоційна напруга проявляється змінами у функціонуванні практично всіх внутрішніх органів, системі кровообігу, травлення, дихання, на зміні лицьової експресії та шкірно – гальванічних реакцій.

Об'єктивними показником ступеня емоційної напруги людини є збільшення частоти серцевих скорочень (ЧСС)

З усіх відділів кори головного мозку, у найбільшій мірі пов'язана з виникненням і усвідомленням емоційних переживань лобова частка. З активністю тім'яноскроневих відділів правої півкулі пов'язують інтенсивність емоційної напруги, що надалі виявляється вже у вегетативних зрушеннях. Формування і прояв емоцій також пов'язані із функціональною асиметрією головного мозку.

Список використаних джерел:

1. Александр Ф. Психосоматическая медицина. Принципы и практическое применение / Александр Ф. – М.: Эксмо, 2002. – 342 с.
2. Малкина – Пых И.Г. Психосоматика. Справочник практического психолога / Малкина – Пых. И. Г. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 992 с.
3. Турчак О.М. Психологічні особливості вербальних проявів тривожності студентів у ситуаціях емоційної напруги: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата психологічних наук: 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія / Турчак Олеся Миколаївна. – О., 2015. – 245с.
4. Фрадинська А. Стрес як чинник психосоматичних захворювань людини / Фрадинська А. // збірник Національної академії державної прикордонної служби України. – 2016. - №1(3). – С. 229 – 239.
5. Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики: навч. – метод. посібник / Хомуленко Т. Б. – Вінниця: Нова книга. – 2009. – 120с.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базилюк О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошківська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдюк К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету